

ÇALIŞMANIN AMACI VE GEREKÇESİ

Bilindiği üzere, T.C. Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının 05.08.2011 Tarih, 526 Sayılı, 12.08.2011 Tarih ve 902 sayılı yazılarında; zeytin ve zeytinyağı üretim sezonuna ilişkin sağlıklı ve güvenilir verileri sağlamak amacıyla, 2009/2010 ve 2010/2011 sezonunda olduğu gibi bu yıl da Ulusal Zeytin ve Zeytinyağı Konseyi (UZZK)'miz koordinatörlüğünde oluşturulacak “Zeytin ve Zeytinyağı Rekoltesi Ulusal Resmi Tespit Heyeti”nce tüm zeytin yetiştirilen bölgelerde zeytin ve zeytinyağı işletmeleri, ilgili kurum-kuruluş ve kişilerle görüşerek ulusal ürün rekoltesi çalışmalarının yürütüleceği ve çalışma sonunda Konseyimizce zeytin ve zeytinyağı sektöründe; ulusal ve uluslararası platformlarda veri kaynağı olarak kullanılmak üzere ilgili sektörel bilgileri içeren bir rapor hazırlanacağı bu amaçla Konseyimiz koordinatörlüğünde bu yıl da yürütülecek olan 2011/2012 zeytin ve zeytinyağı üretim sezonu için ulusal ürün rekoltesi tespit çalışmalarına, kurumların uzman katılımı ve gerekli desteği vermeleri talep edilmektedir.

Bu çerçevede Ulusal Zeytin ve Zeytinyağı Konseyimizce 12.08.2011 tarih ve 2011/94 sayılı yazı ile adı geçen kurum ve kuruluşlardan; Bornova Zeytincilik Araştırma İstasyonu, Edremit Zeytincilik Üretim İstasyonu, Tarış Zeytin ve Zeytinyağı Birliği, Marmarabirlik, Güneydoğubirlik, Doğu Akdeniz Birliği, Ege Zeytin ve Zeytinyağı İhracatçı Birliği, İzmir Ticaret Borsası, Ege Bölgesi Sanayi Odası, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (Aydın Ticaret Borsası), Türkiye Ziraat Odaları Birliği, Türkiye İstatistik Kurumu, İzmir Ticaret Odası, İzmir Ticaret Borsası, Ege Zeytin ve Zeytinyağı İhracatçı Birliği, Ticaret ve Sanayi Kontuvarı T.A.Ş ve Ana Gıda A.Ş'ne UZZK koordinasyonunda ki çalışmalara katılım ve destek sağlamaları amacıyla davette bulunulmuş olup, böylece aşağıdaki adı ve yetkili temsilcisi bulunan kurum ve kuruluşların katılımı ile “Zeytin ve Zeytinyağı Rekoltesi Ulusal Resmi Tespit Heyeti” ve Çalışma Programı oluşturulmuştur.

2011/12 SEZONU TÜRKİYE “ZEYTİN VE ZEYTİNYAĞI REKOLTESİ ULUSAL RESMİ TESPİT HEYETİ VE ÇALIŞMA PROGRAMI”

	HEYET ÜYELERİ	KURUMLARI
1-	Dr. Mustafa TAN - Dr. Nejat Özilbey- Mehmet OK- A. Osman MENTEŞE-Çağatay Özcan Kokulu-İsmet UÇAR-İbrahim-AYAYDIN-Mustafa YILDIRIM-Ali Murat TEMEL- Mehmet ALP-Ahmet ARTUKOĞLU	ULUSAL ZEYTİN VE ZEYTİNYAĞI KONSEYİ (UZZK)
2-	Sedat GÜN – Emrah AKSARI-Ali SEVİNÇ	MARMARABİRLİK
3-	Cahit TUNÇ – Bülent KONSOLOĞLU – Mert Murat	TARIŞ ZEYTİNYAĞI BİRLİĞİ
4-	Murat ÖZALTAŞ-Mehmet HAKAN-Serkan KAPTAN	BORNOVA ZEYTİNCİLİK ARAŞTIRMA İSTASYONU
5-	Murat KÜÇÜKÇAKIR-Aydın KARABULUT-Engin PEKEL	EDREMIT ZEYTİNCİLİK ÜRETİM İSTASYONU
6-	Emin ERSOY	TÜRKİYE ZİRAAT ODALARI BİRLİĞİ (TZOB)
7-	Okan BORAZAN	AYDIN TİCARET BORSASI
8-		İZMİR TİCARET BORSASI
9-	A. Selim KANTARCI	TİCARET VE SANAYİ KONTUVARI T.A.Ş
10-	Mehmet CAVLI-Bariş ÖZTÜRK	ANA GIDA A.Ş
11-	Atilla TURAN-Dilek GÜLBAŞ	GÜNEYDOĞUBİRLİK
12-	Doç Dr. Mehmet GÜLER-Ramazan CESUR	DOĞU AKDENİZ ZEYTİN BİRLİĞİ (DAZB)
13-	Yılmaz DÖNMEZ	ANTAKYA TİCARET ODASI, HATAY ZEYTİNYAĞI ÜRETİCİLERİ DERNEĞİ
14-	Sıddık DURMAZ	NİZİP ZİRAAT ODASI
15-	Doğan ASLAN	NİZİP ÇİFTÇİ MALLARI KORUMA DERNEĞİ
16-	Ali ERGEZER	TARSUS ZİRAAT ODASI
17-	Kemal KONT	OĞUZELİ ZİRAAT ODASI
18-	Mustafa BAYIR	TARSUS ÇATALÇEŞME-KIRKGÖZ İÇME SUYU BİRLİĞİ
19-	Ahmet EYÜPOĞLU—Mustafa AKTAR	ŞANLIURFA ZİRAAT ODASI
20-	Abdullah ÇELİK	KİLİS ZİRAAT ODASI

2011/2012 SEZONU TÜRKİYE “ZEYTİN VE ZEYTİNYAĞI REKOLTESİ
ULUSAL RESMİ TESPİT HEYETİ ÇALIŞMA PROGRAMI”

TARİH	YER
12.09.2011 Pazartesi (konaklama)	İzmir-Bergama-Dikili-Ayvalık
13.09.2011 Salı (konaklama)	Ayvalık-Gömeç-Burhaniye-Havran-Edremit
14.09.2011 Çarşamba (konaklama)	Edremit-Altınoluk-Küçükkuyu-Ayvacık-Bayramiç-Ezine-Çanakkale
15.09.2011 Perşembe (konaklama)	Edincik-Erdek-Mudanya
16.09.2011 Cuma (dönüş)	İzmit-Orhangazi-Gemlik-İzmir
12.09.2011 Pazartesi (konaklama)	Germencik-İncirliova-Koçarlı-Aydın-Köşk
13.09.2011 Salı (konaklama)	Köşk- Sultanhisar-Nazilli-Bozdoğan- Yenipazar
14.09.2011 Çarşamba (konaklama)	Nazilli-Karacasu-Kuyucak-Buharkent
15.09.2011 Perşembe (konaklama)	Karpuzlu- Çine-Muğla- Yatağan-Bodrum
16.09.2011 Cuma (dönüş)	Milas-Söke-Kuşadası-Selçuk-İzmir
12.09.2011 Pazartesi (konaklama)	Manisa-Saruhanlı-Akhisar
13.09.2011 Salı (konaklama)	Akhisar-Kırkağaç-Soma
14.09.2011 Çarşamba (dönüş)	Gölmarmara-Salihli-Ahmetli-Turgutlu-Kemalpaşa-İzmir
15.09.2011 Perşembe (dönüş)	Torbali-Tire-Ödemiş-Bayındır-İzmir
16.09.2011 Cuma	Merkez-Menderes-Seferihisar-Urla-Mordoğan, Karaburun-İzmir
17.09.2011 Cumartesi	Gerek görülürse bölgeler genişletilecektir.
18.09.2011 Pazar	Gerek görülürse bölgeler genişletilecektir.

TARİH	YER
12.09.2011 Pazartesi	Adana-Osmaniye-Şanlıurfa
13.09.2011 Salı	Şanlıurfa-Oğuzeli-Nizip-Gaziantep-Kilis
14.09.2011 Çarşamba	Kilis-Hassa-Kırıkhan-Altınözü-Antakya
15.09.2011 Perşembe	Antakya-Yayladağı-Samandağ-İskenderun-Dörtyol
16.09.2011 Cuma	Dörtyol-Erzin-Ceyhan-Sarıçam-Karaisalı-Adana
17.09.2011 Cumartesi	Adana-Tarsus-Silifke-Mut
18.09.2011 Pazar	Antalya ve çevresi.

ÇALIŞMA YÖNTEMİ:

Zeytin ve Zeytinyağı Rekoltesi Ulusal Resmi Tespit Heyeti, yaklaşan üretim sezonuna en kısa sürede en sağlıklı sonuçları vermek üzere, 12 Eylül 2011-19 Eylül 2011 tarihleri arasında eş zamanlı olarak dört ayrı yörede, dört farklı uzman grubu ile çalışmalarını yürütmüş ve aşağıdaki tespitlerde bulunmuştur. Buna göre;

Türkiye toplam ağaç varlığının yaklaşık % 97'sini teşkil eden İzmir, Balıkesir, Çanakkale, Bursa, Manisa, Aydın, Muğla, Adana, Antalya, Gaziantep, Hatay, Kilis, Mersin, Osmaniye, Kahramanmaraş ve Şanlıurfa illeri ile bu illerin ilçe ve köylerinde yer alan ve yörenin çoğunluğuna örnek teşkil edebilecek zeytinliklerinden, tesadüfi olarak seçilen zeytin ağaçlarında; ağaç başına toplam zeytin miktarı, bu miktar içinde sofralık ve yağlık zeytin miktarı ile danede ki yağ randımanı ve kalitesi konusunda tekel tespitlerde bulunarak ağaç ve/veya zeytinlik bazından tüme varım yöntemi ile toplam ağaçların verim bulgularına ulaşılmıştır. Bu bulgular; yörede yaşayan ve zeytin ve zeytinyağı konusunda deneyimli olduğu kabul edilen üretici, tüccar, sanayici, kooperatif yetkilisi, tarım il ve ilçe müdürlükleri teknik elemanları, ziraat odaları, üretici birlik veya dernekleri, odalar, borsalar, dernekler gibi kuruluşların uzman temsilcilerinin çapraz sorgulamalarına dayalı bulguları ile karşılaştırılmak suretiyle, heyetin üzerinde oy birliği ile mutabık kaldığı rekolte tespit rakamları olarak raporumuzda yer almıştır. Gezi programına dahil edilemeyen yörelere ait veriler ise, İl ve İlçe Tarım Müdürlüklerinin resmi beyanlarından yararlanmak suretiyle raporumuza ilave edilmiştir. İncelemeler sonucunda aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır.

İZLENİM, TESPİT VE ÖNERİLER:

- Genel olarak yörelerde yıllık yağış miktarının yeterli olması nedeniyle kuraklığın olumsuz etkisi ile gelişim ve verim eksikliği görülen zeytin ağaçlarında sürgün gelişimi ve verimlilik açısından iyileşmeler gözlenmiştir. Bu durum nedeniyle gelecek yılların var-yok yılı üretim makası (alternans) üzerinde de olumlu etkiye sahip olabileceği ve rekoltenin kararlı bir şekilde süreceği veya daha da yükselebileceği kanaatine varılmıştır. Ancak bu yılki hasat sırasında, gelecek yıl ürün verecek veya ağaçların gelişmesini sağlayacak sürgün ve filizlerin kırılmamasına özen gösterilmeli ve uygun hasat yöntemleri (elle veya mekanik hasat) uygulanmalı ve bu konuda Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığımızca uygulanmakta olan kırsal kalkınma, yatırımlarının desteklenmesi kapsamında zeytin hasat makinelerine verilmekte olan desteklerin olumlu etkilerinin bu çalışmalarda da görülmesi nedeniyle artarak devam ettirilmesinin uygun olacağı belirlenmiştir.
- Bazı yörelerde çiçeklenme ve meyve gelişme döneminde görülen yağışlar ve ani sıcaklık değişimleri meyve tutumunu yer yer olumsuz etkilemiştir. Yağmurların uzun sürelerle devam etmesi ve düşük sıcaklığın seyri nedeniyle çiçek açımında gecikmeler görülmüş, çiçek açma döneminde de aşırı sıcaklar nedeniyle meyve tutumunda yer yer olumsuzluklar gözlenmiştir.
- Şu ana kadar Sonbahar yağmurlarının gecikmesi nedeniyle sofralık zeytin dane iriliğinin az meyve tutumuna sahip ve su tutma kapasitesi yüksek zeytinliklerde yer alan ağaçlar haricinde genellikle küçük veya orta irilikte olacağı, bu durumun sofralık zeytin yörelerimizden Bursa ve Manisa İl, ilçelerinde ve özellikle sulanmayan alanlarda hissedileceği tespit edilmiştir. Yağmur yağışlarının yetersizliği durumunda yemekliğe ayrılan zeytin miktarından bir miktar yağlığa kayabilecektir.
- Rekolteyi etkileyen diğer unsurlardan; çiçeklenme döneminde; pamuklu bit ve çiçek sap sokan, meyve tutumu ve meyve oluşumu döneminde ise; zeytin güvesi, zeytin sineği ile meyveleri delmek suretiyle kalite ve verim kaybına yol açan zeytin kurdu (*Coenorhynchus cribripennis* Desbr.- Zeytin hortumlu Böceği) gibi zararlılara karşı yeterli olmamakla birlikte İl Tarım ve İlçe Tarım Müdürlükleri, Tariş, Marmarabirlik, Ziraat Odaları vb gibi kuruluşlarca uyarılarda bulunulmuş ve bazı yörelerde geçtiğimiz yıllara nazaran ferdi ilaçlamaya daha fazla önem verildiği ancak özellikle Halkalı Leke ile ilaçlı mücedelede kullanılan bakırlı ilaçlardan yeterince başarı sağlanmadığı gözlenmiştir. Ayrıca ağaçların genç sürgünlerinde zarar veren zeytin fidan tırtılının ve tarla faresi vb gibi zararlılar ve hastalıklara karşı mevcut uygulamalar artarak

devam ettirilmeli, özel önlemler alınmak suretiyle mücadele yaygınlaştırılmalı, eğitim, yayım ve alet ekipman gerekirse ilaç desteğinde bulunulmalıdır.

- Balıkesir ilinde zeytin sineği zararlısına karşı havadan toplu ilaçlama programına alınmış olup, zeytin sineği sayımlarına devam edilmektedir. Sinek yoğunluğunun zarar eşiğine geldiği bazı yerlerde (Ayvalık Alibey Adası) ilaçlama başlamıştır.
- Zeytinin en önemli hastalığı olarak bilinen Halkalı Leke'nin, bu yıl ilkbahar'da sürekli yağışların etkisi ile özellikle sık dikilmiş taban arazilerde ve tekniğine uygun budanmayan zeytinliklerde yoğun yaprak dökümüne ve yetersiz meyve tutumuna yol açarak rekolteyi düşüren etkenler arasında yer aldığı gözlemlenmiştir.
- Geçtiğimiz yıllarda zeytinliklerde yayılım gösteren Zeytin Solgunluğu (*Verticillium dahliae*)'na yer yer rastlanılmış, üreticilerin de bu hastalığa karşı yeterince bilinçli olmadığı sadece kuruyan dalları kestiği gözlenmiştir.
- Çevre Bakanlığının Zeytin Vejetasyon Suyu ya da Karasu konusundaki çalışmaları ve çözüm önerilerini, UZZK Koordinasyonunda sektör temsilcilerinin görüşleri doğrultusunda hazırlanacak rapora göre planladığı, hazırlanan raporun karasu sorununda 2 Faz dönüşüm projesinin ve diğer uygulamaların 3 yıllık bir sürece yayılması ve konu ile muhatap zeytin sıkım tesisi, prina tesisi ve diğer ilgilileri destekler uygulamalara gidilmesi neticesinde, karasuyunda geçtiğimiz yıllarda yaşanan problemlerin genel anlamda yaşanmamakla birlikte bazı yörelerimizde fabrika sahiplerine ciddi para cezaları uyguladıkları bu durum da fabrika sahiplerini üretimden vazgeçme noktasına getirdiği hatta kapattıkları gözlenmiştir. İlk kez 1984 yılında başlatılan modern kontinu zeytin sıkma tesisi kurulu kapasitesi bir çok yörede ihtiyacın üzerindedir.
- Tüm yörelerimizde ve özellikle Doğu Akdeniz Bölgesinde, üretilen zeytin ve zeytinyağları'nın ambalajlanması konusunda yeterli yatırımların yapılmamış olması sebebiyle, "pazarlama" en büyük handikap olarak kabul edilmektedir. Bölgede "kalite"li mal temininde sıkıntılar bulunmakla birlikte, yeni fidan dikimi, yetiştiricilik, budama, hasat, damla sulama vb gibi konularda da önemli eksiklikler tespit edilmiştir.
- Yeni tesislerde dikimi gerçekleştirilecek fidanların öncelikle hangi amaçla dikileceği, bölgeye adaptasyon yeteneği vb gibi hususlara dikkat edilmediği, örneğin son zamanlarda iri daneli sofralık zeytin ile ilgili yurt dışı taleplerinin artması nedeniyle sofralık zeytin yetiştiriciliğine uygun sulanabilir alanlarda iri daneli zeytin çeşitleri tercih edilmesi gerektiği ve çeşitlerin bölgelere adaptasyonuna göre her yörede kendi çeşitlerin ön plana çıkartılması önemli görülmüştür.
- Doğu Akdeniz' de yerel çeşitlere ait "anaçlık"lar oluşturularak çoğaltılması ve düşük fiyat karşılığında, üreticilere dağıtılması beklentisi olduğu belirlenmiştir.
- İl Özel İdare tarafından dağıtılan fidanların destekleme yardımlarının alındıktan sonra özellikle Güney ve Güneydoğu bölgelerinde yer yer bakımsızlık nedeniyle kurudukları gözlenmiştir.
- Atıl kaynakların ekonomiye kazandırılması kapsamında, yabani ağaçların buldukları yerlerde, yerli zeytin çeşitleriyle aşılansın zeytinliklere dönüştürülmesi veya aşılansın olanların sökülerek stres koşullarına dayanıklılıkları da göz önünde bulundurulmak suretiyle uygun yerlere nakledilerek yeni tesisler oluşturulmasının teşvik edilmesi önerilmektedir.
- Üreticiler, hali hazırda verilmekte olan zeytinyağı prim miktarını yetersiz bulmakta, prim miktarının üretim ve kaliteyi teşvik edecek şekilde artırılması ve sofralık zeytin ve/veya ham zeytin danesi için de prim verilmesi önerilmektedir.

- Mevcut eski zeytinliklerde dekara düşen ağaç sayısının olması gerekenden daha az olduğu yapılacak desteklemelerle ağaç sayısında artış ve mevcut ağaçların bakımında yeni destekleme araçlarının etkin olarak kullanılmasının, kısa sürede verim ve kalitenin yükselmesinde önemli rol oynayabileceği dikkate alınmalıdır.
- Ülkemizde iklim koşulları ve eşsiz toprak yapısı ile çok kaliteli zeytinyağları üretebilecek potansiyele sahip olduğu ve üretilebildiği halde zeytinyağların saç, galvaniz tank veya plastik kaplarda muhafazası önemli kalite kayıplarına yol açmaktadır. Stoklama kapasitesi ve kalitesinin artırılması bakımından lisanslı depoculuk veya özel depoculuk sistemi teşvik edilerek zeytinyağların modern paslanmaz çelik hijyenik kaplarda muhafazasının sağlanması sektörün tamamının beklentisi ve talebi olmaktadır. Sektör temsilcileri bu yönlü destekleri beklemektedir.
- Ağaç başına verimlilik hedefimize henüz ulaşılmamış görülmektedir. Ağaç başına verimliliği arttırmak üzere mevcut girdi yardımlarının artırılarak devam etmesi özellikle zeytinliklerde ve hasatda mekanizasyona ilave destekler devreye alınmalıdır.
- Zeytinlerin işletmeye nakilleri sırasında kullanılan ve zeytinyağı kalite kayıplarına yol açan naylon torba veya çuvalların yerine kasalarda taşınması ve bu tür araçlara destek verilmesi gerektiği ifade edilmektedir.
- Ülkemizin en büyük ihtiyaçlarından birisi olan “Stok” ünitelerinin olmaması, hasat zamanı üreticileri zarar etme korkusu sardığı ve “nakit” ihtiyaçlarını gidermek amacıyla ürünlerini bir an önce elden çıkarmak suretiyle emeklerinin zayı olmasına neden oldukları gözlenmiştir.
- Yerel çeşitlerin ülkesel ve uluslararası alanlarda tanınırlığının sağlanması için “coğrafi işaret tescil” “mahreç veya menşe” çalışmalarına ağırlık verilmeli ve teşvik edilmesi gerekmektedir.

SONUC: Bu izlemim tespit ve önerilerimiz doğrultusunda sonuç olarak; **2011/2012** sezonunda **Türkiye** genelinde zeytin ağaç sayısı, üretilecek toplam zeytin ile bundan sofralığa ve yağlığa ayrılacak miktar ile elde edilecek zeytinyağı rekoltelerini gösterir veriler **Ek: Tablo'da** sunulmuştur.

Buna göre, İzmir, Balıkesir, Çanakkale, Bursa, Manisa, Aydın, Muğla, Adana, Antalya, Gaziantep, Hatay, Kilis, Mersin, Osmaniye, Kahramanmaraş ve Şanlıurfa illerinde ve rekolte tespit heyetlerince gidilemeyen ancak Bakanlığımız il ve/veya ilçe Tarım Müdürlüklerinden temin edinilen bilgilere göre diğer illerle birlikte Türkiye Genelinde Toplam; **123.375.338 adet meyve veren, 38.231.803 adet meyve vermeyen** ağaç mevcut olup, ağaç başına ortalama **11.7 Kg zeytin verimi** ile **1.446.117 ton zeytin danesi** alınacağı, bunun **534.376 ton' unun sofralık zeytine, 903.353 ton' unun yağlığa** ayrılacağı, bundan da ortalama **1/4,73 randıman ile 191.106 ton zeytinyağı** elde edileceği, tahmin edilmiştir

2011-2012 SEZONU ZEYTİN VE ZEYTİNYAĞI REKOLTESİ BÖLGESEL TAHMİN HEYETLERİ RAPORLARI (DÖRT BÖLGE)

I-) 2011-2012 SEZONU ZEYTİN VE ZEYTİNYAĞI REKOLTESİ İZMİR'İN KUZEYİ, KUZEY EGE (BALIKESİR-ÇANAKKALE)- MARMARA(BURSA) BÖLGESİ RESMİ TAHMİN HEYETİ RAPORU:

Heyet, çalışmalarına 12.09.2011 tarihinde sorumluluk alanına giren İzmir'e bağlı Bergama, Dikili, Aliğa ilçelerinde başlamıştır. Bu ilçelerde arazi gözlemleri yapılmış, zeytinyağı ve zeytin üreticileri ile Tarım İl ve İlçe Müdürlüklerinin konu hakkındaki uzman personelleriyle görüşülmüştür. Alınan bilgi ve yapılan gözlemlere göre;

İklim koşulları nedeniyle taban arazilerde halkalı leke hastalığı görüldüğü, yaprak dökümünden dolayı ağaçların çıplak kaldığı bu nedenle çiçeklenmenin çok iyi olmasına rağmen meyve tutumunda olumsuz etkilendiği ve bazı mevkilerde meyve tutumunun olmadığı görülmüştür.

Meyve tutumunun taban arazi ve vadi içlerinde çok az olduğu veya hiç görülmediği, daha çok tepelerde ve tepe yamaçlarında bulunduğu gözlemlenmiştir. Meyve bulunan ağaçlarda ise, ürünün tepe dallarda olduğu ve eteklerde bulunmadığı görülmüştür.

İlkbahar aylarında yoğun yağışların olduğu ancak Haziran ayından sonra yağışların görülmediği, bu nedenle sulanmayan arazilerde yer alan ağaçlarda had safhada susuzluk belirtileri gözlemlenmiştir. Bu belirtiler; danelerde büzüşme ve mevsimsel itibarla meyvenin ulaşması gereken büyüklüğünde olmaması şeklindedir. Sulanan zeytinliklerde, suyunu koruyan su tutma kapasitesi iyi topraklarda ve özellikle seyrek meyve tutumu nedeniyle iri kalibre sofralık zeytin olabilecek zeytinler de gözlemlenmektedir.

Zeytinyağı stok miktarının 500 ton düzeyinde olduğu, toplam ürün, yemekliğe ayrılan ve yağ miktarı bakımından geçen yıla göre % 60 düşüş beklenmekle birlikte Dikili Kabakum ve Salihleraltı bölgelerinde önceki yıllarda yapılan yeni dikimlerin verim vermeye başladığı önümüzdeki yıllarda rekolte miktarına olumlu yansımalar yapacağı gözlemlenmiştir. Gezilen bölgelerde ilkbahar yağışlarının bol olması nedeniyle de sürgün faaliyetinin yüksek olduğu görülmüştür.

Çalışma 12-13 Eylül 2011 tarihlerinde Edremit Körfezi adıyla anılan Ayvalık, Gömeç, Burhaniye Havran ve Edremit ilçelerindeki tespit çalışmalarını devam ettirmiştir. Bu ilçelerde arazi gözlemleri yapılmış, zeytinyağı ve zeytin üreticileri ile Tarım İlçe Müdürlüklerinin konu hakkındaki uzman personelleriyle görüşülmüştür. Alınan bilgi ve yapılan gözlemlere göre;

Bahse konu ilçelerde iklim koşulları nedeniyle taban arazilerde halkalı leke hastalığı görüldüğü, bu sebeple ağaçlarda yaprak kayıplarının olduğu, çiçeklenmenin vejetasyon dönemi başında beklenen düzeyde olmasına rağmen daha sonraki dönemde meyve tutumunda olumsuz etkilendiği ve bazı mevkilerde meyve tutumunun olmadığı görülmüştür. Bu sebeple meyve tutumlarının tepe ve yamaçlarda taban arazilere göre daha iyi olduğu gözlemlenmiştir. Meyve bulunan ağaçlarda ise ürünün tepe dallarda görüldüğü ve eteklerde bulunmadığı görülmüştür. İlkbahar aylarında bölge genelinde mevsim normalleri düzeyinde yağışların olduğu ancak Haziran Ayından sonra yağışların kesildiği bilgisi edinilmiştir. Bunun da sulanmayan arazilerdeki zeytin plantasyonlarını olumsuz etkilediği gözlemlenmiştir. Sulanan arazilerde ve suyunu koruyan topraklarda seyrek meyve nedeniyle iri kalibre sofralık ve yağlık olarak değerlendirilebilecek ürünlerin olduğu görülmüştür.

Altınova Beldesinde bulunan Madra Barajından gelen sulama kanallarının Ayvalık zeytinliklerine genişletilme çalışmalarının devam ettiği, bunun yanında Havran Barajındaki kanal yapma çalışmalarına başlandığı görülmüş olup, önümüzdeki yıllarda bölge zeytinciliğinin kalite ve verimine olumlu etki edeceği kanaatine varılmıştır.

Bölgede geçen yıla göre zeytinyağı eldesinde % 34 düşüş beklenmektedir. Zeytinyağı stok miktarının 2.500 ton düzeyinde olduğu bilgisi görüşülen kişilerden edinilmiştir.

Tarım İlçe Müdürlüklerinin uzman personelleriyle yapılan görüşmelerde, bölge genelindeki zeytin sineği popülasyonunu tespit amacıyla kurulan tuzaklardaki sayımların her geçen gün arttığı ve bu sebeple 8 – 9 Eylül 2011 tarihlerinde Alibey Adası ve civarındaki zeytinliklerin uçak aracılığı ile ilaçlandığı ve bu üretim sezonunda uçak ile ilaçlamanın yapıldığı bilgisi edinilmiştir. Diğer yandan yörede bazı Ziraat Odalarının da bünyelerinde görevli ziraat mühendisi uzmanlarının tespitlerine göre zeytin sineği vb gibi diğer zararlı ve hastalıklara karşı cep telefonundan mesaj göndererek erken uyarı sistemini uyguladıkları tespit edilmiştir.

Çalışmaya 14 Eylül 2011 tarihlerinde Çanakkale İlini oluşturan Ayvacık, Ezine ve Bayramiç ilçelerindeki rekolte tespit çalışmalarıyla devam edilmiştir. Bu ilçelerde arazi gözlemleri yapılmış, zeytinyağı ve zeytin üreticileri ile Tarım İlçe Müdürlüklerinin konu hakkındaki uzman personelleriyle görüşülmüştür. Alınan bilgi ve yapılan gözlemlere göre;

Bahse konu ilçelerde iklim koşulları nedeniyle taban arazilerde halkalı leke hastalığı görüldüğü, bu sebeple ağaçlarda yaprak kayıplarının olduğu, çiçeklenmenin vejetasyon dönemi başında beklenen düzeyde olmasına rağmen daha sonraki dönemde meyve tutumunun olumsuz etkilendiği ve bazı mevkilerde meyve tutumunun olmadığı görülmüştür. Ezine ilçesinde deniz kenarındaki zeytinliklerde ürünün ilçenin diğer bölgelerine göre daha yoğun olduğu gözlemlenmiştir. Çanakkale genelindeki meyve bulunan ağaçlarda ürünün, tepe dallarında daha yoğun olduğu tespit edilmiştir.

İlkbahar aylarında bölge genelinde mevsim normalleri düzeyinde yağışların olduğu, ancak Haziran Ayından sonra yağışların kesildiği, bilgisi edinilmiştir. Bunun da sulanmayan arazilerdeki zeytin plantasyonlarını olumsuz etkilediği gözlemlenmiştir. Sulanan arazilerde ve suyunu koruyan topraklarda seyrek meyve nedeniyle iri kalibreli sofralık ve yağ randımanı nispeten yüksek yağlık olarak değerlendirilebilecek ürünlerin olduğu görülmüştür.

Küçükkuyu Bölgesinde zeytin sineği sayılarında artış olduğu, Ezine İlçesinde ise zeytin sineği ilaçlaması için Eylül ayı başında ilan yapıldığı bilgisi edinilmiştir.

Balıkesir İli'nin Gemlik Çeşidinin hakim olduğu Erdek ve Bandırma ilçelerinde 15 Eylül 2011 tarihinde yapılan incelemeler sonucunda iklim koşulları nedeniyle halkalı leke hastalığı görüldüğü, bu sebeple ağaçlarda yaprak kayıplarının olduğu ve ağaçlar üzerinde hastalığın etkisinin devam ettiği gözlemlenmiştir. Yaz boyunca yağışların yetersiz olduğu ve özellikle sulanmayan yerlerde susuzluğun ağaçlardaki olumsuz etkisi had safhada hissedilmektedir. Ağaçlarda yer yer dal kanseri görülmüştür. Bu yörede genel olarak geçen yıla göre yaklaşık % 75 oranında ürün artışı olacağı kaydedilmiştir. Yağışların yetersizliği ve ağaçlarda aşırı ürün tutumu nedeniyle zeytinlerde iri kalibrenin az olacağı, daha ziyade orta ve küçük daneli sofralık zeytinler olacağı kanaati doğmuştur. Bandırma ilçesine bağlı Edincik beldesinde bulunan Edincik Su Çeşidi zeytin ağaçlarında var yılının yaşandığı iyi bir mahsul yıl geçireceği tahmin edilmektedir.

Bursa iline bağlı Orhangazi, Gemlik, Mudanya ve İznik İlçelerinde 15-16 Eylül 2011 tarihlerinde yapılan incelemeler sonucunda, Edremit Körfez Bölgesine göre daha az olmasına rağmen kısmen de olsa Halkalı Leke hastalığının etkileri görülmüştür. Ancak bahse konu ilçelerdeki ağaçlarda rekoltenin bu olumsuzluktan çok fazla etkilenmeyeceği görülmüştür. Arazi incelemelerinde özellikle Mudanya ve Orhangazi'deki zeytinliklerde zeytin güvesinin meyve nesli zararından dolayı meyve dökümlerinin olduğu görülmüştür. Ayrıca Mudanya'da İlkbahar yağmurlarının yoğun yağması nedeniyle drenajı iyi olmayan yerlerde ağaç kayıplarının olduğu görülmüştür. İznik Gölünün çevresinde ara tarımı yapılan yerlerde daha fazla olmak üzere Zeytin Solgunluk (*Verticillium dahliae*) Hastalığı görülmüştür.

Genel olarak bölgede geçen yıla göre yaklaşık % 420 verim artışı olacağı tahmin edilmektedir. Özellikle İznik Gölünün Güney yamaçları sulama yapılmasının etkisiyle çok verimli bir ürün yılı beklenmektedir. Zeytinde

sulamanın önemi bölgede bir kez daha görülmüş, sulanmayan veya sulama şansı olmayan yerlerde meyve iriliği orta ve küçük olmasına rağmen sulanan yerlerdeki zeytin ağaçlarında daha iri daneli olduğu görülmüştür.

Görüşülen kişilerden elde edilen bilgilere göre Zeytinyağı stok miktarının 300 ton düzeyinde olduğu tahmin edilmektedir.

2-) 2011-2012 SEZONU ZEYTİN VE ZEYTİNYAĞI REKOLTESİ MANİSA, İZMİR KÜÇÜK MENDERES HAVZASI, İZMİR YARIMADA BÖLGESİ RESMİ TAHMİN HEYETİ RAPORU:

Heyet çalışmalarına 12.09.2011 tarihinde başlamış ve sırasıyla Manisa, Saruhanlı, Akhisar, Kırkağaç, Soma, Gölarmara, Salihli, Ahmetli, Turgutlu, Kemalpaşa, İzmir, Torbalı, Tire, Ödemiş, Bayındır, Menderes, Seferhisar, Urla, Mordoğan, Karaburun İl, ilçe ve zeytin yörelerinde incelemeler ve tespitlerde bulunmuş 19.09.2011 tarihinde çalışmalarını tamamlamıştır.

Heyetin çalışmalarına başladığı ilk il olan **Manisa**'nın ve ziyaret edilen tüm ilçelerinde; Sonbahar yağışlarının gecikmesi nedeniyle tanelerin küçük kaldığı ve yağlığa ayrılacak miktarın daha fazla olabileceği görülmüştür. Diğer taraftan ağaçlarda ürün fazla olduğundan ve yağışlar geciktiği için tanelerin sofralık değer bakımından yeterli iriliğe ulaşmadığı görülmüştür.

Yeni fidan dikimlerinin önceki yıllara göre azalarak devam ettiği ve Gemlik çeşidinin dikildiği belirtilmiştir.

Yetiştirme dönemi boyunca, halkalı leke, zeytin güvesi ve kabuklu bite karşı yılda 3-4 kez ilaçlama yapılmaktadır. Bunun yanında zeytin sineğine karşı herhangi bir uyarı ve ilaçlama yapılmamıştır.

Üreticilerin zeytinyağı priminden çok fazla yararlanmadıkları yörenin sofralık zeytin yöresi olması nedeniyle üretilen yağın büyük bir kısmının öz tüketimde kullanıldığı belirtilmiştir.

Yemeklik zeytin üretiminin yoğun olması nedeniyle hasat elle ve tarakla sıyırma şeklinde yapılmakta, hasat makinesi pek kullanılmamaktadır. Elle toplamada işçi yevmiyeleri kadınlar için 25-30 TL, erkekler için 30-40 TL olarak ödenmektedir. Bir işçi Gemlik çeşidinden günde ortalama 45-55 kg, Ayvalık çeşidinden 70-90 kg zeytin toplamaktadır. Taşıma genellikle plastik kasalarla, yağlık olarak ayrılanlar ise plastik torba veya çuvallarla taşınarak işletmeye görülmektedir.

Sofralık zeytin kg maliyetinin 1-1,1 TL, yağ maliyetinin ise 5,5 TL olduğu belirtilmiştir. Gübre kullanımı az olmakta, toprak analizi yapılmadan gübre kullanılmaktadır.

Manisa'nın ve Ülkemizin en önemli sofralık zeytin yörelerinden olan **Akhisar**'da Manisa ilinde belirtildiği gibi Sonbahar yağışlarının gecikmesi nedeniyle tanelerin küçük kaldığı ve yağlığa ayrılacak miktarın daha fazla olabileceği ve diğer özellikler bakımından da benzerlikler görülmektedir. Bunlara ilave olarak yörede, tamamı Gemlik Çeşidinden oluşan 75.000 adet yeni fidan dikimi yapıldığı belirtilmiştir. Yetiştirme dönemi boyunca, halkalı leke, zeytin güvesi ve kabuklu bite karşı olmak üzere yılda 4-5 kez ilaçlama yapılmaktadır. Zeytin sineğine karşı şu ana kadar herhangi bir uyarı ve ilaçlama yapılmamıştır.

Zeytinlik alanlardan 207.000 dekarının sulandığı, 198.000 dekar arazinin sulanmadığı belirtilmiştir. Bu durumda zeytinlik alanların % 55'i ve damla sulama yöntemiyle sulanmaktadır.

Gölmarmara'da Akhisar ile benzer özellikler görülmekle birlikte, yetiştirme dönemi boyunca, halkalı leke, zeytin güvesi ve kabuklu bite karşı yılda 5 kez ilaçlama yapılmıştır. Bunun yanında zeytin sineğine karşı herhangi bir uyarı ve ilaçlama yapılmamıştır.

Sofralık üretimin yoğun olması nedeniyle elle ve tarakla toplama yapılmakta, hasat makinesi kullanılmamaktadır. Elle toplamada işçi yevmiyeleri 25-30 TL. olarak ödenmektedir.

Sofralık zeytin kalitesinin yüksek olduğu belirtilmiştir. Toplam tane üretiminin %60'ının yağlık olarak değerlendirileceği ve ortalama 6 kg zeytinden 1 kg yağ edildiği belirtilmiştir.

Hem kimyasal hem hayvan gübresi kullanılmaktadır.

Zeytin alanlarının %20 kadarı damla sulama ile sulanmaktadır.

Saruhanlı ilçesi de ilin genel özelliklerini göstermekte, Zeytinliklerin %10'u damla sulama yöntemi ile sulanmaktadır.

Uslu çeşidinden salamura yapılan zeytinlerin bir kısmının yağa sıkılacağı belirtilmiştir. Toplam tane üretiminin %80'inin yağlık olarak değerlendirileceği belirtilmiştir.

Sofralık zeytin kg maliyetinin 0,9-1,0 TL olduğu belirtilmiştir.

Yağ sıkım bedeli hak yağı olarak ve %12 olarak ödenmektedir.

Sofralık zeytin üretiminin yoğun olması nedeniyle elle ve tarakla toplama yapılmakta, hasat makinesi kullanılmamaktadır. Elle toplamada işçi yevmiyeleri kadınlar için 25-30 TL., erkekler için 30-35 TL. olarak ödenmektedir. Bir işçi Gemlik çeşidinden günde ortalama 50 kg, Ayvalık çeşidinden 80-90 kg zeytin toplamaktadır. Taşıma genellikle plastik kasalarla, yağlık olarak ayrılan zeytinler ise çuvallarla taşınarak işletmeye görülmektedir.

Kırkağaç, Soma, Salihli, Turgutlu ve Ahmetli yörelerinde de il ve diğer ilçelere benzer görüntüler yer almakta, yeterli ve bilinçli bir ilaçlama yapılmamaktadır. Vertisilyum Solgunluk Hastalığı yer yer görülmektedir. Soma'da Halkalı Leke Hastalığının yaygın olduğu gözlenmiştir.

Gübre kullanımını yetersiz olup, sadece bazı büyük üreticiler ve toprak analiz sonuçlarına göre gübreleme yapmaktadır.

Zeytinliklerin %30'u damla sulama yöntemi ile sulanmaktadır. Soma'da sulama yapılmamakta ve çok az yeni fidan dikimi yapılmaktadır. Salihli'de Sulama %5-10 Turgutlu'da % 65-70, Ahmetli'de %30 oranında yapılmaktadır. Çok az yeni fidan dikimi yapılmaktadır.

Yaklaşık 5-5,5 kg zeytinden 1 kg yağ elde edilmektedir. Manisa Tarım İl Müdürlüğünden alınan; Manisa Merkez ve ilçelerinin ağaç varlığı tablosunda Salihli ilçesinde 838.900 meyve veren zeytin ağacı ve 911.100 meyve vermeyen zeytin ağacı olduğu beyan edilmiştir. Ancak ilçe Tarım müdürlüğünde yapılan görüşmede meyve veren ağaç sayısının en az 2.000.000 adet olduğu ısrarla beyan edilmiştir.

İzmir Kemalpaşa' da; Sonbahar yağışlarının gecikmesi nedeniyle tanelerin küçük kaldığı ve yağlığa ayrılacak miktarın daha fazla olabileceği görülmüştür. Çiçeklenme döneminde görülen yağışlar nedeniyle tozlanmada yaşanan sorunlar meyve tutumunu azaltmıştır.

İlaçlama ve gübreleme sadece bilinçli ve büyük üreticiler tarafından yapılmaktadır. Sulama yapılmamaktadır. Çok az yeni fidan dikimi yapılmaktadır.

Yağlık üretiminin yoğun olması nedeniyle hasat sırıklarla, yapılmakta, taşıma genellikle çuvallarla yapılmaktadır. Elle toplamada işçi yevmiyeleri kadınlar için 25 TL erkekler için 50 TL olarak ödenmektedir.

Torbali'da da yağışlarının gecikmesi nedeniyle tanelerin küçük kaldığı ve durumun devam etmesi halinde yağlığa ayrılacak miktarın daha fazla olabileceği görülmüştür. Tire'de olduğu gibi çiçeklenme döneminde görülen yağışlar nedeniyle tozlanmada yaşanan sorunlar meyve tutumunu azaltmıştır. İlaçlama ve gübreleme

sadece bilinçli ve büyük üreticiler tarafından yapılmaktadır. Sulama, sofralık çeşitler için %5 oranında yapılmaktadır. Çok az yeni fidan dikimi vardır. İlaçlama zeytin güvesine karşı bir kez yapılmıştır. Sofralık üretimin yapıldığı çeşitlerde hasat elle yapılmakta, yağlık çeşitlerde ise sıırıkla ve sınırlı oranda hasat makineleriyle yapılmaktadır. Elle toplamada işçi yevmiyeleri 30-40 TL. olarak ödenmektedir. Genellikle sofralık çeşitler plastik kasalarla, yağlık olarak işlenecek zeytinler ise çuvallarla taşınarak işletmeye görülmektedir.

Küçük Menderes Havzasında yer alan **Tire, Ödemiş ve Bayındır'** da da Sonbahar yağışlarının gecikmesi nedeniyle tanelerin küçük kaldığı ve şayet önümüzdeki günlerde yağışlar olmazsa yağlığa ayrılacak miktarın daha fazla olabileceği beklenmektedir. Çiçeklenme döneminde görülen yağışlar nedeniyle ise tozlanmada yaşanan sorunlar meyve tutumunu azaltmıştır.

İlaçlama, gübreleme veya sulama yapılmamaktadır. Yeni dikimler ise çok azdır.

Hasat elle ve sıırıklarla yapılmakta, işçi yevmiyeleri kadın-erkek olarak 25-60 TL arasında ödenmektedir. Toplanan zeytinler çuvallarla işleme tesislerine götürülmektedir.

İlaçlama, gübreleme veya sulama yapılmamaktadır. Sulanan alan %1-2 arasındadır. Yeni dikimler ise çok azdır.

Bayındır İlçe Müdürlüğü kayıtlarına göre 700-800 kişi zeytinyağı priminden yararlanmış ve 2000 yılı başlarında bu sayının 2300 kişi olduğu belirtilmiştir. Bayındır ilçesinin zeytin ağaç varlığının büyük kısmı eğimli ve yamaç arazilerdedir. Taban arazilerdeki mevcut zeytinlikler daha az sayıdadır. Yamaç ve eğimli arazilerdeki zeytin ağaçlarının taç hacimleri küçük, taban arazilerdeki ağaçların taç hacimleri ise büyüktür. Bu yıl yamaç arazilerdeki küçük taç hacimli ağaçlar verimlidir. Tabandaki zeytinliklerde ise ürün çok azdır. Bu nedenle ağaçlar verim yönünden çok iyi görülmesine rağmen taç hacimlerinin küçüklüğü oranında, yaklaşık rekolte tahmini geçen senekiyle birbirine yakındır.

Menderes 'te de diğer ilçelerle benzer özellikler tespit edilmiş sonbahar yağışlarının gecikmesi nedeniyle tanelerin küçük kaldığı ve yağlığa ayrılacak miktarın daha fazla olabileceği görülmüştür. İlaçlama ve gübreleme sadece bilinçli ve büyük üreticiler tarafından yapılmaktadır. Çok az yeni fidan dikimi vardır. Sofralık üretimin yapıldığı çeşitlerde hasat elle yapılmakta, yağlık çeşitlerde ise sıırıkla ve sınırlı oranda hasat makineleriyle yapılmaktadır. Elle toplamada işçi yevmiyeleri 30-40 TL. olarak ödenmektedir. Genellikle sofralık çeşitler plastik kasalarla, yağlık olarak işlenecek zeytinler ise çuvallarla taşınarak işletmeye görülmektedir.

Yarım Ada Yöresinden Seferihisar'da; İlaçlama, gübreleme, budama ve sulama gibi bakım işleri yapılmamaktadır. Hasat elle ve sıırıklarla yapılmaktadır. Taşımanın çuvallarla yapıldığı belirtilmiştir. İşçi yevmiyeleri 25-50 TL olarak ödenmektedir.

Urla'da; zeytinlik alanların %5'inin sulandığı belirtilmiştir. İlaçlama ve gübreleme çok az oranda yapılmaktadır. Organik yağ üretimi yapılan alanlar olduğu belirtilmiştir. Hasat elle ve sıırıklarla yapılmaktadır. Taşımanın çuvallarla yapıldığı belirtilmiştir. İşçi yevmiyeleri 25-50 TL olarak ödenmektedir.

Karaburun ise; yeni dikimler yönünden son yıllarda önemli bir artış gösteren yörelerden olup, Zeytin mahsulünün geçen yıla oranla oldukça düşük olduğu belirtilmiştir. İlaçlama, gübreleme, sulama veya budama gibi bakım işleri yapılmamaktadır. Yeni kurulan bahçelerde bakım işlemlerine daha önem verilmektedir. Kiralık hazine arazilerine son 4-5 yıl içerisinde tesis edilen yaklaşık 1.000.000 adet Ayvalık Çeşidi zeytin varlığının İlçe Müdürlüğü kayıtlarına girmediği görülmüştür Bölgenin hakim çeşidi Hurma adıyla da anılan Erkence çeşididir. Taşıma geleneksel zeytinliklerde çuvallarla yapılmakta, yeni tesisler damlama veya tanker ile taşıma usulü ile sulanmakta, eski ağaçlarda ise sulama yapılmamaktadır. İşçi yevmiyeleri 30 TL olarak ödenmektedir. Yağlığa işlenecek olan zeytinlerden ağaçtan toplanan silkim tabir edilen zeytinlerle dip zeytinleri genellikle birlikte karışık sıkılmakta bu da yağın duyuusal ve kimyasal özelliklerinin olumsuz etkilenerek kalitesinin düşmesine yol açmaktadır.

3- 2011-2012 SEZONU ZEYTİN VE ZEYTİNYAĞI REKOLTESİ AYDIN, MUĞLA BÖLGESİ **RESMİ TAHMİN HEYETİ RAPORU:**

Heyet çalışmalarına 12.09.2011 tarihinde başlamış ve sırasıyla Germencik, İncirliova, Koçarlı, Aydın, Köşk, Sultanhisar, Nazilli, Karacasu, Kuyucak, Buharkent, Karpuzlu, Çine, Muğla, Yatağan, Bodrum, Milas, Söke, Kuşadası ve Selçuk İl, ilçe ve zeytin yörelerinde incelemeler ve tespitlerde bulunmuş 19.09.2011 tarihinde çalışmalarını tamamlamıştır. Buna göre;

Aydın il ve ilçelerindeki zeytinliklerde ağaçlardaki ortalama ürün miktarı Menderes ovasının kuzeyindeki ilçelerde güneydeki ilçelere göre %20 civarında daha düşük olduğu gözlenmiştir.

Geçen yıllarla karşılaştırıldığında; toplam dane zeytin rekoltesinin kuzeydeki ilçelerde geçen yıla yakın (%13 düşük) olacağı, güneyde kalan ilçelerde ise 2,5 katı civarında daha yüksek gerçekleşeceği tespit edilmiştir.

Muğla ili ve ilçelerindeki zeytin alanlarında ise; geçen yıla göre, ağaç başına ortalama ürün miktarı ve toplam dane zeytin rekoltenin yaklaşık % 10 oranında, zeytinyağı rekoltesinin de % 24 oranında artış gösterdiği tespit edilmiştir.

Aydın ili dahilindeki **Germencik ve İncirliova** da; ürün durumunun geçen yılki üretim civarında olduğu, 2007 sonrası periyodisitenin kırıldığı, bu yıl çiçeklenme dönemini de kapsayacak şekilde kaydedilen yağışlar tozlaşmayı ve meyve tutumunu olumsuz etkilediği, özellikle tabanda ve vadi içlerinde Halkalı Leke Hastalığını teşvik ettiği gözlenmiştir. Bölgede hastalık ve zararlılara karşı mücadele, çok düşük seviyede olup, sadece tabandaki bazı zeytinliklerle uygulanmaktadır. Halkalı Leke Hastalığının özellikle tabandaki ve vadi içindeki zeytinliklerde daha fazla olmak üzere yoğun yaprak dökümüne neden olarak rekolteyi olumsuz etkilediği, Zeytin Sineği zararlısına karşı ise şu ana kadar herhangi bir mücadele uyarısı verilmediği tespit edilmiştir. Genel istek Devlet desteğinin, hastalık ve zararlılara karşı mücadeleyi de kapsayacak şekilde düzenlenmesi şeklindedir.

Bölgede tüccarların elinde zeytinyağı olmayıp, her üretici ailenin 200-300 kg civarında zeytinyağını kendi tüketimleri için ayırdığı tahmin edilmektedir.

Yörede makineli hasat kullanımı arttığı tespit edilmiş olup, zeytinlerin % 30'unun makine ile hasat edildiği tahmin edilmektedir.

Bakanlığımızca bu yıl verilmesi planlanan 50 krş/kg prim miktarının da yeterli olmayacağı bunun 1-1,5 TL civarında olması gerektiği ifade edilmektedir.

Koçarlı ve Aydın' da ürün durumu geçen yılki üretimin 3 katı civarında olup, bölgedeki Çine ve İkizdere Barajlarının zeytinliklerdeki üretimi olumlu etkilediği görülmektedir. Bölgede Halkalı Leke Hastalığı vadi içleri hariç problem oluşturmamıştır.

Zeytinyağı primi konusundaki düşünceler, stok miktarı ve hastalık-zararlılarla mücadele Germencik ve İncirliova gibidir.

Buharkent, Kuyucak, Karacasu, Bozdağan ve Yenipazar' da yapılan inceleme ve tespitlere göre:

İlkbaharda çiçeklenme dönemindeki yağışların tozlaşma ve meyve tutumunu olumsuz etkilediği tespit edilmiştir.

Halkalı Leke Hastalığının önceki yıllara göre arttığı ve bu hastalığa karşı ilaçlı mücadele yapılmasının hastalığı önlemede başarısız olduğu üreticiler tarafından belirtilmektedir. Vertisilyum Solgunluk Hastalığında da artış gözlenmektedir. Bu hastalığa karşı mücadele için üreticiler genel olarak sadece kuruyan dalların kesilmesi dışında uygulama yapmamaktadırlar.

Zeytinyağının yanı sıra sofralık zeytin üretimi için de üreticiye prim verilmesinin, sofralık zeytin üretiminde kayıtların önlenmesine önemli katkı oluşturma ifade edilmektedir.

Bozdoğan bölgesinde satılabilecek nitelikte 1000 ton civarında zeytinyağı stoğu bulunduğu tahmin edilmektedir. Diğer işletmelerde ve üretici havuzlarında sofralık zeytin stoğu bulunmamaktadır. Bunun yanı sıra diğer ilçelerde her üretici ailesinde kendi tüketimlerine yönelik olarak ortalama 150-200 kg zeytinyağı stoğu bulunduğu ifade edilmektedir.

Nazilli, Sultanhisar, Köşk, Karpuzlu, Çine de:

Çiçeklenme döneminde 10 gün gecikme ve daha geniş periyoda yayılma görüldüğü öğrenilmiştir. Bu durum tüm Aydın ili bölgesi için geçerlidir.

Meyilli alanlardaki zeytinlerde danelerde çekirdeklerin normal irilikte olduğu ancak yaz aylarındaki sıcak ve su stresine paralel danelerin buruştukları görülmüştür.

Yörede henüz Zeytin Sineği mücadele uyarısı yapılmamıştır.

Hasat makinelerinin kullanımı yaygınlaşmaktadır. Köşk bölgesinde rekoltenin makineli hasat oranı tahminen %10 olduğu bildirilmiştir.

Sultanhisar'da bazı zeytin sıkma fabrikalarının karasu nedeniyle cezalar yediği bunun da Çevre Bakanlığı'nın daha önceki yazılı genelgelerine ve açıklamalarına ters olduğu tespit edilmiştir.

Köşk Bölgesinde alınan bilgiye göre şu anda Umurlu Sanayisindeki sofralık zeytin işletmelerinde 10000-15000 ton stok sofralık zeytin olduğunun tahmin edildiği öğrenilmiştir. Bunun yanı sıra yaz ayları içinde zeytinyağı fiyatlarındaki değişime paralel işletmelerden sofralık zeytinin zeytinyağı fabrikalarında yağ edilmek üzere işlendiği saptanmıştır.

Zeytinyağı işletme ve üretim maliyetinin düşürülmesine katkı için zeytin sıkım ücretindeki KDV'nin %1'e düşürülmesinin uygun olacağı talep edilmektedir.

Söke, Kuşadası incelendiğinde;

Bölgede bazı yörelerden özellikle Söke'de bu yıl Mart ayında zeytin ağaçlarının erken çiçek açtıkları öğrenilmiştir. Buna bağlı olarak normal vejetasyon gelişiminde anormallik olduğu tahmin edilmektedir.

Bölgede her bir üretici ailenin kendi tüketimleri için ayırdıklarını 150-200 şer kilogram zeytinyağı yanında, Kuşadası'nda 1000 ton civarında satışa hazır zeytinyağı stoğu bulunduğu öğrenilmiştir.

Muğla ili dahilindeki **Yatağan, Bodrum ve Milas**'ta

Bu yıl çiçeklenme başlangıcının normal vejetasyon sürecine göre 1 hafta geç gerçekleştiği, tabanlarda ve vadi içlerindeki zeytinliklerde ürün yok denebilecek kadar az olduğu ve bu yılki rekolteye esas ürünün meyilli ve dağlık alanlardaki zeytinliklerde bulunduğu tespit edilirken, bu durumun bölgeden yağlığa ayrılacak zeytinlerden elde edilecek ortalama yağ veriminin daha yükselteceği tahmin edilmektedir.

Tabanlarda ve vadi içlerinde yer alan zeytinliklerde ürünün az olmasındaki esas etkenin Halkalı Leke Hastalığı kaynaklı yoğun yaprak dökümü olduğu tespit edilmiştir. Bu hastalığa karşı ilaçlı mücadele yapan üreticilerinin yeterli başarı sağlayamadıkları, hatta ülkemizde ruhsatlı olan bakırlı ilaçlarla ilkbaharda çiçeklenme öncesi yapılan ilaçlı mücadele sonrası gerçekleşen yoğun yaprak dökümünün ilaçlama yapılmayan civardaki zeytinliklere göre daha fazla olduğu öğrenilmiştir. Bölgede henüz Zeytin Sineği mücadele uyarısı yapılmamıştır.

Yöre üreticilerinde geçen yılki zeytinyağı rekoltesinin tahminen %10-15'ini oluşturacak miktarda stokta zeytinyağı olduğu öğrenilmiştir.

Yörede son aylarda Tariş dışındaki zeytinyağı alıcısı veya komisyoncularının üreticiden zeytinyağı alımını durdurdukları, bu kararda da ülkemize 1-2 ay önce az bir miktar (yaklaşık 200 ton) dahi olsa zeytinyağı ithal edilmesinin piyasada "caydırıcı ithalat" etkisine neden olduğunun tahmin edildiği öğrenilmiştir.

Üreticilerin özellikle kaliteli zeytinyağına daha fazla prim desteklemesi yapılarak kaliteli zeytinyağı üretiminin teşvik edilmesi, yerel zeytinyağı markalarına devlet tarafından sahip çıkılması ve kırsal kalkınma desteği kapsamında zeytinyağının sağlıklı koşullarda saklanması için kaliteye esas olacak kapların (azot korumalı paslanmaz çelik) desteklenmesi gerektiği hususlarında taleplerinin olduğu tespit edilmiştir.

İzmir ili dâhilindeki **Selçuk**' ta ise;

Bu yıl vejetasyonda 10-15 gün gecikme olduğu, yörenin üretiminde ki var-yok yılı makasının, çok açık olmasa da hissedilir şekilde görüldüğü, bu yılın az ürün yılı olarak değerlendirilebileceği tespit edilmiştir.

Taban zeytinliklerde ve vadi içindeki ağaçlarda yoğun şekilde Halkalı Leke Hastalığı kaynaklı yaprak dökümleri olduğu bunun da verim üzerinde olumsuz etki yarattığı tespit edilmiştir. Bölgedeki zeytinliklerde Solgunluk Hastalığı ile ilgili üretici şikâyetleri devam etmektedir.

Son yıllarda bölgede sofralık zeytin değerlendirmede (üretimde) artış olduğu, bazı üreticilerin ürünlerini ilçe dışına (Akhisar'a) götürüp satış yapması yanında butik üretim şeklinde değerlendirmelerde de buldukları, geçen yılki zeytinyağı üretiminin tahminen % 15-20'nin üreticiler tarafından perakende olarak satıldığı öğrenilmiştir. Hâlihazırda üreticilerin öz tüketimleri için aile başına 150-200 kg zeytinyağı dışında, ayırdıkları stokta yağ bulunmadığı tahmin edilmektedir.

BULGULAR : Ege ve Marmara Bölgelerinde, 2011/2012 sezonunda zeytin ağaç sayısı, üretilecek zeytinden sofralığa ve yağlığa ayrılacak miktar ile elde edilecek zeytinyağı miktarını gösterir veriler aşağıda **Ek: Tablo'da** sunulmuştur.

Buna göre, İzmir, Balıkesir, Çanakkale, Bursa, Manisa, Aydın, Muğla, İllerinde ve rekolte tespit heyetlerince gidilemeyen ancak Bakanlığımız il ve/veya ilçe Tarım Müdürlüklerinden temin edinilen bilgilere göre diğer ilçelerdeki zeytinliklerde **89.142.758** adet **meyve veren**, **16.436.677** adet **meyve vermeyen** olmak üzere toplam **105.579.435** adet zeytin ağacı mevcut olup, ağaç başına ortalama **10,2 Kg. zeytin verimi** ile **881.895 ton zeytin danesi** alınacağı, bunun **334.812 ton'unun sofralığa**, **538.694 ton'unun yağlığa** ayrılacağı, yaklaşık **1/4,94 randıman** ile **108.880 ton (yüz sekiz bin sekiz yüz ton) zeytinyağı** elde edileceği tahmin edilmiştir.

Saygılarımızla.

2011/12 SEZONU TÜRKİYE “ZEYTİN VE ZEYTİNYAĞI REKOLTESİ ULUSAL (EGE-MARMARA) RESMİ TESPİT HEYETİ VE DESTEKLEYEN KURULUŞLAR

ULUSAL ZEYTİN VE ZEYTİNYAĞI KONSEYİ (UZZK)

Dr. Mustafa TAN
Dr. Nejat ÖZİLBEY
Mehmet OK
A. Murat TEMEL
Mehmet ALP
Ahmet ATUKOĞLU
Çağatay Özcan KOKULU
İsmet UÇAR
İbrahim AYAYDIN
A.Osman MENTEŞE
Mustafa YILDIRIM

BORNOVA ZEYTİNCİLİK ARAŞTIRMA İSTASYONU

Murat ÖZALTAŞ
Mehmet HAKAN
Serkan KAPTAN

EDREMİT ZEYTİNCİLİK ÜRETME İSTASYONU

Murat KÜÇÜKÇAKIR
Aydın KARABULUT
Engin PEKEL

TARİŞ ZEYTİN VE ZEYTİNYAĞI BİRLİĞİ

Cahit TUNÇ
Bülent KONSULOĞLU
Mert MURAT

MARMARABİRLİK

Emrah AKSARI
Sedat GÜN
Ali SEVİNÇ

TÜRKİYE ZİRAAT ODALARI BİRLİĞİ (TZOB)

Emin ERSOY

İZMİR TİCARET BORSASI

AYDIN TİCARET BORSASI Okan BORAZAN

TİCARET VE SANAYİ KONTUVARI T.A.Ş-KRİSTAL

A. Selim KANTARCI

ANA GIDA A.Ş-KOMİLİ

Mehmet CAVLI
Barış ÖZTÜRK

4- 2011-2012 SEZONU ZEYTİN VE ZEYTİNYAĞI REKOLTESİ **GÜNEY VE GÜNEYDOĞU BÖLGESİ RESMİ TAHMİN HEYETİ RAPORU:**

KONU : “*T.C. Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı*”nın 05 Ağustos 2011 tarih ve “00526 ve 00902” sayılı yazıları ile “Ulusal Zeytin ve Zeytinyağı Konseyi”nin 12 Ağustos 2011 tarih ve “2011/94” sayılı yazısı gereğince “Adana, Antalya, Gaziantep, Hatay, Kilis, Mersin, Osmaniye, Kahramanmaraş ve Şanlıurfa İl, İlçe ve Köy’lerindeki zeytinliklerde “*2011-2012 yılı dönemi Zeytin ve Zeytinyağı Rekoltesi*”nin tespit edilmesi.

İNCELEME : Ulusal Zeytin ve Zeytinyağı Konseyi (UZZK)’nın yukarıda belirtilen talimatı ile 12-18 Eylül 2011 tarihleri arasında **Doğu Akdeniz Zeytin Birliği** temsilcileri Mehmet Güler ve Ramazan Cesur, **Antakya Ticaret Odası ve Hatay Zeytinyağı Üreticileri Derneği** temsilcisi Yılmaz Dönmez, **Nizip Ziraat Odası** temsilcisi Sıddık Durmaz, **Nizip Çiftçi Malları Koruma Derneği** temsilcisi Doğan Aslan, **Tarsus Ziraat Odası** temsilcisi Ali Ergezer, **Tarsus Çatalçeşme-Kırkgöz İçme Suyu Birliği** temsilcisi Mustafa Bayır, **Güneydoğu Birlik** temsilcileri Atilla Turan ve Dilek Gülbaş, **Oğuzeli Ziraat Odası** temsilcisi Kemal Kont, **Şanlıurfa Ziraat Odası** temsilcisi Ahmet Eyüpoğlu ve Mustafa Aktar ile **Kilis Ziraat Odası** temsilcisi Abdullah Çelik tarafından belirlenen hususlar aşağıda maddeler halinde sunulmuştur.

1. 2011-2012 yılı rekoltesinde geçen yıla göre % 50 daha fazla olacağı tahmin edilmiştir.
2. Ağaçlardaki sürgünlerin orantılı bir şekilde geliştiği ve gelecek yılın da verimli olacağı tahmin edilmektedir.
3. Meyve veren ve meyve vermeyen ağaç sayıları konusunda çelişkili rakamlar tespit edilmiştir. Bu konuda kayıtların teyit edilmesi amacıyla köy muhtarları ile irtibat kurularak, daha uzun zamana yayılan “Türkiye Zeytin Envanteri” projesi yapılmasına ihtiyaç olduğu belirlenmiştir.
4. Rekolte çalışmaları için UZZK tarafından “Excel” programı marifetiyle hazır şablon oluşturularak, Valiliklere bildirilmesi ve ortak “Çizelgeler” oluşturulması gerektiği anlaşılmıştır.
5. Rekolte tespiti için gidilen İl’lerde, konu ile iştilgal edilen önemli “Köy Muhtarlıkları”nın önceden haberdar edilmediği tespit edilmiştir.
6. Rekolte heyetinde bulunanlara “Bakanlık Görevlisi” değil, “Özel Sektör Temsilcisi” muamelesi yapıldığı, bazı il’lerde muhatap alınacak teknik eleman dahi bulunmadığı gözlenmiştir (Örnek: Kilis İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü).
7. Rekolte çalışmaları başlamadan önce, “Valilikler” vasıtasıyla Bakanlık İl Müdürlükleri ve Ziraat Odaları’na ulaşılarak, arazi çalışmalarının organize edilmesi ve “Heyet Üyeleri”ne bir program dahilinde yardımcı olunmasının faydalı olacağı müşahade edilmiştir.
8. Muhtelif kuruluşlar tarafından UZZK’nın üstlendiği “Rekolte” çalışmalarının “illegal” olduğu izlenimi verilmesinin bilinçli üreticiler tarafından kaygıyla karşılandığına şahit olunmuştur.
9. Üretimi arttırmak, üreticiyi bilinçlendirmek ve markalaşmak yerine ülkemizin esas sorunun sadece Tağşiş olduğu iddialarının, Sektör’deki yarışı “kavga”ya dönüştürdüğü ve yine Sektör’e zarar verdiği belirtilmektedir. Bu nedenle tek çatı ve uzlaşmacı olan UZZK’ya destek

- verilmesi, yetkileri ve bütçesinin artırılması, Tüzüğün değiştirilerek **Bölge temsilciliklerinin** tesis edilmesi görüşü kabul görmektedir.
10. UZZK'nın daha güçlü bir bütçeye kavuşması için Ülkemizdeki tüm yağ fabrikaları ve Salamurahane'lerden makul oranda zorunlu kesintiler yapılması, ayrıca ihracaat'lardan pay alınması önerilmiştir.
 11. Bazı tarla ürünlerinde olduğu gibi, doğrudan zeytin alanlarına doğrudan destek verilmesi talebiyle karşılaşılmıştır.
 12. Yerel çeşitlere ait "anaçlık"lar oluşturularak çoğaltılması ve düşük fiyat karşılığında, üreticilere dağıtılması beklentisi olduğu belirlenmiştir.
 13. 2005-2006 yıllarında zeytin ağaç sayısının artırılması konusundaki çalışmaların 2007 yılı itibariyle önlenmiş olmasının sonuçları bugün daha iyi anlaşılmıştır. Türkiye'nin yıllık periyodisite oranının nerede ise çözülmesinin tek bir nedeni vardır o da Güney ve Güneydoğu'da tesis edilen yeni zeytinliklerdir.
 14. Hükümetimizin 2010 yılında başlattığı ve hüsrana neden olduğu bilinen "Hayvancılığı Geliştirme" projeleri için kullanılan kaynak ne yazık ki "Zeytinciliği Geliştirme" projelerinden esirgenmiştir.
 15. Başka bir sektörden, zeytinciliğe yatırım yapmak isteyen iş adamları'nın bu sektöre yapacakları yatırımlar, bir takım kredi ve muafiyetler ile özendirilmelidir.
 16. Bölgemizde, Bakanlık destekli zeytinyağı fabrikası kurulması'na son verilmesi gerektiği anlaşılmıştır. Bunun yerine "salamura" konusundaki yatırımların teşvik edilmesi önem kazandığı belirlenmiştir.
 17. Salamura konusunda ise Bölgedeki üreticilerin bilgilendirilmesi ihtiyacının oldukça yüksek olduğu tespit edilmiştir.
 18. Bölgede, bazı zeytin ağaçlarının destekleme alındıktan sonra söküldüğü ve yerine tarla bitkilerinin ekildiği iddia edilmektedir.
 19. Bölgede "Sarıağaç Kurdu" zararlısının oldukça fazla yaygılandığı ancak bunun çoğunlukla "Verticillium" ile karıştırıldığı tespit edilmiştir. Bu konuda bölgesel "Sempozyum" düzenlenebilmesi için bakanlık ile işbirliği yapılmalıdır.
 20. Bölgede, yeni tesis edilmiş olmasına rağmen "Gemlik" çeşidi dâhil ağaçların meyve yüklü olduğu ancak, yerel çeşitlerden bilhassa Nizip Yağlık, Kilis Yağlık, Halhalı, Sarı Haşebi ve Saurani gibi çeşitlerde meyve tutumunun bu yıl iklim şartlarının uygun gitmesiyle yüksek olduğu gözlenmiştir.
 21. Yerel çeşitlerin 1/3 ilâ 1/5 oranında yağ verdiği bilinmesine rağmen önceki yıl, susuzluktan 1/6 hatta 1/7 oranında yağ elde edildiği ifade edilmiştir.
 22. Üreticilerin "Pazar" sorunu'na çözüm bulunması talebinde kararlı oldukları yerinde gözlenmiştir. Bunun için büyük salamura üretim ve paketlenme tesislerinin kurulması konusunda yapılan projeler ivedilikle desteklenmelidir.
 23. Girdilerin oldukça pahalandığı ve bunların azaltılması konusundaki talepler dikkate alınmalıdır.

24. Mekanik zeytin toplama aletlerinin Bölgemizde yaygınlaşması için Bakanlık İl Özel İdareler ile ortak projeler geliştirmelidir.
25. Budama konusunda Bakanlık İl Müdürlüklerinin, Bölgesel kurslar düzenlemesi ihtiyacı yerinde tespit edilmiştir.
26. Mahsulün bu yıl artış göstermesi her ne kadar, yeni bahçelerin meyve vermeye başlaması ile açıklanabilirse de son 3 yıl'dır, azalan zeytinlerin bu yıl bölgesel yağışlar nedeniyle olduğu kabul edilmelidir. Bununla beraber, genç ağaçların çokluğu gelecek yıllarda, mahsul sıkıntısını önleyeceği kanaatleri oldukça yüksektir.
27. "Fırat Nehri" yakınında bulunan "Nizip"te ağaçların susuzluktan kuruduğu ifade edilirken, ilgililerin milli servet olan zeytinlerimizi korumak için "Su Temini" konusunda halen hiçbir gayret sarf etmediği belirtilmiştir.
28. Girdilerin özellikle mazot fiyatı ve işçilik maliyetlerinin ucuz olduğu Suriye'de 1 Kg. zeytin'in ülkemize göre daha yarı yarıya daha düşük elde edildiği ifade edilmiştir. Bu sebeple bazı yağ fabrikalarının bu ülkeden ham zeytin ithal edilmesi kolaylığı talep ettiği bildirilmiştir.
29. Suriye'de zeytinlerin el ile toplandığı, özenle sıkıldığı elde edilen kaliteli zeytinyağları'nın da "Devlet" tarafından satın alındığı, Şubat-Mart ayları arasında budama yapıldığı, damla sulama sistemi kullanımının yaygınlaştırıldığı ileri sürülürken hudut şehirlerimizdeki zeytin üreticilerinin sıkıntılarını giderecek merci aradıkları gözlenmiştir.
30. Bölgedeki yağ fabrikaları ve salamurahaneler'in Bakanlık İl Müdürlükleri tarafından daha sıkı denetlenmesi aksi halde haksız rekabetin engellenemeyeceği tespit edilmiştir.
31. Hemen tüm İl'lerde, "Hasat" konusu'nun önemli bir sorun olduğu, halen zeytin hasadı esnasında ağacın oldukça hırpalanarak yaralanmasına ehemmiyet verilmediği tespit edilmiştir.
32. Toplanan zeytinlerin, fabrikaya nakledilmesi hususunda bilimsel kaidelere riayet edilmediği ve kalite kaybına neden olduğu, ayrıca, zeytinlerin sıkıldıktan sonra, "depo"lanması konusunda bilgi eksikliği ve teknoloji yetersizliği bulunduğu görülmüştür.
33. Bölgede "Zeytinyağları"nın kısa sürede bozulmasının esas sebebinin bilimsel saklama şartlarına uyulmaması olduğu belirlenmiştir.
34. Mevcut salamura tesisleri'nin yetersiz kaldığı tespit edilmiştir.
35. Ülkemizin en büyük ihtiyaçlarından birisi olan "Stok" ünitelerinin olmaması, hasat zamanı üreticileri zarar etme korkusu sardığı ve "nakit" ihtiyaçlarını gidermek amacıyla ürünlerini bir an önce elden çıkarmak suretiyle emeklerinin zayi olmasına neden oldukları gözlenmiştir.
36. Bölgede, üretilen zeytin ve zeytinyağlarının ambalajlanması konusunda yeterli yatırımların yapılmamış olması sebebiyle, "pazarlama" en büyük handikap olarak kabul edilmektedir.
37. Üreticiler, girdi artışı nedeniyle, özel desteklemelerin yapılması beklentisi içinde, mevcut "Zeytinyağı Primi"ni yetersiz bulmaktadırlar. İstatistikî verilerin güvenilirliğini arttırmak amacıyla, "mahsul"e "Prim" verilerek "**kayıtdışı**"nın azaltılması gerektiği belirlenmiştir
38. Bölgede "kalite"li mal temininde sıkıntılar bulunmakla birlikte, yetiştiricilik, budama, hasad ve damla sulama konularında önemli eksiklikler tespit edilmiştir.

39. Bölgede mevcut zeytin ve zeytinyağı işletmelerinin en önemli sorunu olan “karasu” nun ekonomiyeye kazandırılması önerilerinin ülke gündemine alınması gerektiği gözlenmiştir.

- (a) **ADANA** İl’i dahilinde toplam 15 İlçe’nin 12’sinde zeytinciliğin son yıllarda ivme kazandığı, zeytin işletmelerinin daha çok tarla ziraatının mümkün olmadığı taşlı ve kalkerli alanlarda yoğunlaştığı, genç ağaçlardan kurulu bahçelerden bu yıldan itibaren mahsul alınmaya başlandığı, üreticilerin mevcut ağaç sayılarını artırma ve yeni zeytin plantasyonları oluşturma gayreti içerisinde olduğu tespit edilmiştir. Adana’da toplam zeytin ağacı sayısının **3,092.066** adet’e ulaştığı bunun **1,582.584** adet’inin meyve verdiği, **1,509.482** adet’inin henüz meyve vermediği, 2011 yılı sonunda **28,328** ton zeytin mahsulü elde edileceği ve bunun **20,679** ton’unun yağlığa, **7,648** ton’unun ise sofralığa ayrılarak toplam **4,135** ton zeytinyağı elde edileceği tahmin edilmektedir.
- (b) **ANTALYA** İl’i dâhilinde toplam zeytin ağacı sayısının **4,287.083** adet’e ulaştığı bunun **2,998.956** adet’inin meyve verdiği, **1,288.127** adet’inin henüz meyve vermediği, 2011 yılı sonunda **35,687** ton zeytin mahsulü elde edileceği ve bunun **26,051** ton’unun yağlığa, **9,635** ton’unun ise sofralığa ayrılarak toplam **5,210** ton zeytinyağı elde edileceği tahmin edilmektedir.
- (c) **GAZİANTEP**’de toplam zeytin ağacı sayısının **6.235.605** adet’e ulaştığı bunun **4.338.040** adet’inin meyve verdiği, **1.897.565** adet’inin henüz meyve vermediği, 2011 yılı sonunda **75,048** ton zeytin mahsulü elde edileceği ve bunun **54,785** ton’unun yağlığa, **20,262** ton’unun ise sofralığa ayrılarak toplam **13,696** ton zeytinyağı elde edileceği tahmin edilmektedir. Gaziantep İli’nde geçen yıldan devreden stok zeytinyağı ve sofralık zeytin bulunmadığı, geçen yıl kuraklıktan dolayı zeytin mahsulünün az, yağ oranının 1/7’ye kadar düştüğü, bu yıl bol yağışların etkisiyle mahsulün iyi olduğu, yeni tesis edilen bahçelerde Nizip Yağlık çeşidi tercih edildiği, ancak fidan üretimi olmadığı için daha çok Gemlik zeytin fidanı dikildiği, bölgede 12 çeşit zeytin olduğu, bölgede “Sarı Ağaç Kurdu” zararlısı olduğu, mücadelesinin yapıldığı, zeytin işleme tesislerinin genelde Nizip ilçesinde bulunduğu, yaklaşık 20 adet kontinu sistem zeytin sıkma tesisinin tamamının sezonda çalıştığı, altyapılarının mevcut olduğu, hal-i hazırda 2 adet “Prina Yağı” fabrikasının faaliyette olduğu,

Zeytinyağı destekleme primi başvuru işlemlerinin uzun olması ve destekleme priminin az olması nedeniyle üreticinin %80’inin başvuruda bulunmadığı, müracaatı büyük sanayicilerin yaptığı, doğrudan zeytin mahsulüne pirim verilmesin yerinde olacağı, Nizip bölgesine bir “Zeytin Araştırma Enstitüsü” kurulması için Bakanlığa başvuruda bulunduğu, ancak olumlu cevap alınmadığı, sıyrıla hasadın az da olsa görüldüğü, çoğunlukla el ile hasat yapıldığı, hasat makinası kullanan üreticilerin sayısının her geçen gün arttığı, sofralık zeytinlerin kasalara, yağlık zeytinlerin ise çuvallara konularak taşındığı, hasat sırasında taban örtüsü kullanıldığı, coğrafî işaret ile ilgili bir çalışmanın yapıp-yapılmadığının bilinmediği, İl’de zeytin ağaçlarının % 50’sinin Nizip yağlık çeşidinden oluştuğu, aromasının tadının iyi, randımanının ¼ olduğu, susuz ve kırmızı topraklarda iyi yetiştiği, sofralık zeytinin 1 Kg.’ının maliyetinin 1.35 TL, 1 Kg zeytinyağının maliyetinin ise 5.25 TL olduğu tespit edilmiştir.

- (d) **HATAY** İli’nde zeytin ağaçlarının toplam **14,532.011** adet olduğu belirlenmiştir. İl genelinde mevcut ağaçların **10,120.427** adet’inin meyve verdiği, **4,411.584** adet’inin ise meyve vermediği tespit edilmiştir. Yıl sonunda **157,878** ton zeytin hasat edilerek bunun **115,251** ton’unun yağlığa, **42,627** ton’unun sofralığa ayrılarak toplam **28,812** ton zeytinyağı elde edileceği belirlenmiştir. Hatay İl’i, bölgede en yüksek zeytin ve zeytinyağı potansiyeline sahip, yoğunlukla fidan dikiminin “Merkez, Altınözü, Hassa, Yayladağı ve Samandağ” İlçelerinde olduğu belirlenmiştir. Halhalı, Saurani, Karamani, Gemlik, Sarı Haşebi, Kilis

Yağlık, Ayvalık, Nizip Yağlık, Topak ve Kargaburun zeytin çeşitlerinin bulunduğu, ağaç sayısında % 57 oranı ile Gemlik çeşidinin ilk sırayı aldığı, bunu Saurani, Halhalı ve Karamani çeşitlerinin izlediği, en yoğun zeytin üretiminin “Altınözü” İlçesinde yapıldığı, Ortalama günlük 50 ton kapasiteli, Polat Makina, Perialisi, Rapanelli ve Alfa-Laval marka olan toplam 138 adet fabrika'nın bulunduğu Hatay'da, sözkonusu fabrikaların 43 adet'inin sadece “Altınözü” İlçesinde kurulu olduğu tespit edilmiştir.

- (e) **KAHRAMANMARAŞ** İli'nde toplam zeytin ağacı sayısının **1,620.346** adet'e ulaştığı bunun **941,695** adet'inin meyve verdiği, **678,651** adet'inin henüz meyve vermediği, 2011 yılı sonunda **6,215** ton zeytin mahsulü elde edileceği ve bunun **4,537** ton'unun yağlığa, **1,678** ton'unun ise sofralığa ayrılarak toplam **907** ton zeytinyağı elde edileceği tahmin edilmektedir.
- (f) **KİLİS**'de toplam zeytin ağacı sayısının **2,693.365** adet'e ulaştığı bunun **1,845.700** adet'inin meyve verdiği, **847,665** adet'inin henüz meyve vermediği, 2011 yılı sonunda **14,396** ton zeytin mahsulü elde edileceği ve bunun **10,509** ton'unun yağlığa, **3,887** ton'unun ise sofralığa ayrılarak toplam **2,627** ton zeytinyağı elde edileceği tahmin edilmektedir. Kilis İli'nde geçen yıldan devreden stok zeytinyağı ve sofralık zeytin bulunmadığı, geçen yıl Kilis İli'nde Kasım-Aralık ayında “don” olayı meydana geldiği, 24,000 ha bağ alanı'nın 8,000 ha'a kadar düştüğü, bu alanların zeytin bahçesi tesis edilerek değerlendirilmeye çalışıldığı, bu nedenle fidan talebi olduğu, kültürel işlemlere önem verildiği, hastalık ve zararlı olmadığından ziraî ilaç kullanımının az olduğu, İl genelinde 15 adedi tam otomatik olmak üzere 36 adet zeytin işleme tesisi'nin bulunduğu, tesislerin çoğunda filtreleme ve arıtma ünitesinin olduğu, prina tesisi konusunda bir altyapının bulunmadığı bu nedenle atıldığı, zeytinyağı primi desteklemesi için çiftçilerin bir kısmının başvuruda bulunduğu, zeytin fidanı desteleme miktarının artırılması konusunda “Kilis Ziraat Odası” vasıtasıyla Bakanlığa taleplerin bildirildiği, zeytin hasadının genelde el yada sopa ile kısmen de makina ile hasat edildiği, zeytin taşımalarının halen çuvalda yapıldığı, plastik kasaları kullanan çok az üreticinin bulunduğu, coğrafi işaret konusunda herhangi bir çalışmanın yapıp-yapılmadığının bilinmediği, zeytini genelde yağlık olarak işledikleri, Nizip yağlık çeşidinin yoğunlukta ve 1/4 randımanda olduğu tespit edilmiştir.
- (g) **MERSİN** İl'inde, toplam **12,867.477** adet zeytin ağacı varlığı bulunmaktadır. Bunların **6,591.084** adet'i meyve vermekte, **6,276.393** adet'i ise henüz meyve vermemektedir. Toplam **130,503** ton zeytin hasat edilmesi beklenmekte olup **95,267** ton'unun yağlığa, **35,235** ton'unun ise sofralığa ayrılarak toplam **19,053** ton zeytinyağı elde edileceği tespit edilmiştir. Mersin İli'nde geçen yıldan devreden zeytinyağı ve sofralık zeytin stok'u bulunmadığı, bu yıl yağmurların fazla, çiçeklenme döneminde hava şartlarının uygun geçmesiyle mahsulün bol olduğu, bilhassa “Mut” başta olmak üzere “Tarsus” ve “Silifke” İlçelerinde bu yıl mahsulün geçen yıldan daha iyi olacağı, yeni bahçe tesislerinin azda olsa devam ettiği, “Zeytin Sineği” ve “Zeytin Güvesi” yanında bu yıl ilk defa zeytin meyvelerinde mantarî hastalıkların görüldüğü, zeytin “Karasu Arıtma” tesisi olmayan işletmelerin Organize Sanayi Bölgesine taşındığı, mevcut tesislerin karasuyu depoladığı veya arıtma tesisi ünitesi kurduğu, il sınırları içerisinde “Prina Yağı” tesisinin bulunmadığı ve acilen kurulması gerektiği, tesis AB standartlarına göre isteniyorsa zeytinyağı primi'nin de AB standartlarına göre verilmesi gerektiği, gereğinden fazla zeytinyağı fabrikalarının bulunduğu, bu nedenle ürün yetersizliğinden fabrikaların atıl beklediği, ehil kişilere fabrika kurulması konusunda destek verilmesi gerektiği, hasat makinası ve örtü malzemesi kullanımının halen çok az düzeyde olduğu, plastik taşıma kasalarının son iki yıldır yaygın olarak kullanıldığı, “Sarılak” zeytin çeşidi için “Coğrafi İşaret” çalışmasının yapılması gerektiği, 1/5 ilâ 1/6 randıman alındığı, 1 Kg. sofralık zeytinin maliyetinin 1.20 TL, 1 Litre zeytinyağı maliyetinin 4.50 TL olduğu tespit edilmiştir.

- (h) **OSMANİYE**'de toplam **2,246.909** adet dikili zeytin ağacı bulunduğu, bunun **1,355.213** adet'inin meyve veren yaşta olduğu, **891,696** adet'inin ise henüz meyve vermediği belirlenmiştir. İl genelinde **23,987** ton zeytin hasat edileceği belirlenmiştir. Zeytin danelerinin **17,510** ton'unun yağlığa, geriye kalan **6,476** ton'unun ise sofralığa ayrılacağı ve yılsonunda toplam **3,502** ton zeytinyağı elde edileceği tespit edilmiştir.
- (i) **ŞANLIURFA** İl'inde toplam zeytin ağacı sayısının **1,594.940** adet'e ulaştığı bunun **555,138** adet'inin meyve verdiği, **1,039.802** adet'inin henüz meyve vermediği, 2011 yılı sonunda **7,327** ton zeytin mahsulü elde edileceği ve bunun **5,349** ton'unun yağlığa, **1,978** ton'unun ise sofralığa ayrılarak toplam **1,337** ton zeytinyağı elde edileceği tahmin edilmektedir. Şanlıurfa İl'inde halihazırda bir sektör oluşmadığı için zeytinyağı ve sofralık zeytin stok miktarının bilinmediği, bölgede Nizip yağlık, Halhalı, Gemlik ve az miktarda Saurani zeytin çeşitlerinin olduğu, Temmuz-Ağustos aylarındaki anormal sıcakların zeytinde buruşmalara neden olduğu, 3-4 yılda bir görülen İlbahar erken donlarının zeytinlere zarar verdiği, çiçeklenme dönemi Suriye yönünden gelen toz fırtınasının meyve tutumunu olumsuz yönde etkilediği, Antepfıstığı'na alternatif olarak kurak ve susuz alanlarda zeytin bahçesi tesis edildiği, zeytin hastalık ve zararlıları bakımından, daha ziyade "Zeytin Sineği" ve "Sarı Ağaç Kurdu"nun görüldüğü, 2 adet zeytin işleme tesisinin bulunduğu, ancak onlarında sonradan fıstık işleme ve üzüm sıkma tesisine dönüştürüldüğü, dolayısıyla "Karasu Arıtma" ve "Prına Yağı" tesisine gerek duyulmadığı, toplanan zeytini işlemek için Gaziantep İli'ne bağlı, Nizip İlçesine gidildiği, zeytinyağı primi için başvuruda bulunulmadığı, zeytin hasadının el ile yapıldığı ve hasat makinası kullanımının fazla yaygın olmadığı, % 70-85 oranında yağlık olarak değerlendirildiği için zeytin mahsulünün çuvallarla taşındığı, sofralık zeytinin ise kasalar içerisinde taşındığı, coğrafi işaret konusunda bir çalışmanın olmadığı ancak, Harran Üniversitesi'nde görevli bir Öğretim Görevlisi'nin konu ile ilgilendiğini, sofralık zeytin olarak genelde "Halhalı" çeşidinin tercih edildiği, ortalama zeytinyağı randımının 1/4 ilâ 1/5 arasında olduğunu, 1 Kg. sofralık zeytin maliyetinin 1.40 TL, 1 litre zeytinyağı maliyetinin 5.75 TL olduğu, İl'in ortalama 450 mm yağış aldığı tespit edilmiştir.

BULGULAR : "Adana, Antalya, Gaziantep, Hatay, Kahramanmaraş, Kilis, Mersin, Osmaniye ve Şanlıurfa İl, İlçe ve Köy'lerindeki zeytinliklerinde "2011-2012 yılı dönemi Zeytin ve Zeytinyağı Rekoltesi" sonuçlarına göre, "Güney ve Güneydoğu Bölgesi"nde toplam **49,169.802** adet dikili zeytin ağacının mevcut olduğu, bunun % 61,68'i olan **30,328.837** adet'inin meyve veren yaşta olduğu, % 38.32'si olan **18,840.965** adet'inin ise henüz meyve vermeyen ağaçlar olduğu tespit edilmiştir. Yıl sonunda **479,372** ton mahsul elde edileceği, ağaç başına verimin **14,20** Kg. olduğu, hasadı beklenen zeytin miktarının % 27'si olan **129,430** ton'unun ise sofralığa % 73'ü olan **349,942** ton'unun yağlığa ayrılarak **1/4,56** randıman ile toplam **79,283 ton zeytinyağı (yetmiş dokuz bin iki yüz seksen üç ton zeytinyağı)** elde edileceği tahmin edilmiştir.

Saygılarımızla.

**2011/12 SEZONU TÜRKİYE “ZEYTİN VE ZEYTİNYAĞI REKOLTESİ
ULUSAL (GÜNEY VE GÜNEYDOĞU RESMİ TESPİT HEYETİ VE DESTEKLEYEN KURULUŞLAR**

DOĞU AKDENİZ ZEYTİN BİRLİĞİ

**Mehmet GÜLER (Bölge Heyet Bşk.)
Ramazan CESUR**

GÜNEYDOĞUBİRLİK

**Atilla TURAN
Dilek GÜLBAŞ**

**ANTAKYA TİCARET ODASI,
HATAY ZEYTİNYAĞI ÜRETİCİLERİ DERNEĞİ**

Yılmaz DÖNMEZ

NİZİP ZİRAAT ODASI

Sıddık DURMAZ

**NİZİP ÇİFTÇİ MALLARI
KORUMA DERNEĞİ**

Doğan ASLAN

TARSUS ZİRAAT ODASI

Ali ERGEZER

OĞUZELİ ZİRAAT ODASI

Kemal KONT

TARSUS ÇATALÇEŞME-KIRKGÖZ İÇME SUYU BİRLİĞİ

Mustafa BAYIR

ŞANLIURFA ZİRAAT ODASI

Ali EYÜPOĞLU-Mustafa AKTAR

KİLİS ZİRAAT ODASI

Abdullah ÇELİK